

WILDE BIJEN IN HET ZONNETJE

Een argeloze wandelaar zal het waarschijnlijk nauwelijks opvallen en vooral oog hebben voor de Curfsgroeve zelf. Toch wordt langs het wandelpad van de Curfsgroeve in de wintermaanden elke vrijdag door een paar vrijwilligers, Paul Leenders, Ivo Raemakers en Koen Goorman, hard gewerkt. Vrijwilligers aan het werk voor de wilde bijen.

In de Curfsgroeve werd in het verleden mergel gewonnen en na het beëindigen van de mergelwinning in 2009 kreeg het gebied een natuurbestemming. Zuid-Limburgse groeves kennen een apart klimaat en herbergen daardoor bijzondere natuurwaarden. De op het zuiden gelegen warme mergelwanden bieden prima nestgelegenheden voor wilde bijen.

NESTELEN

Ivo Raemakers, bijenonderzoeker en vrijwillig natuurbeheerder in de Curfsgroeve: "In 2011 hebben wij onderzoek gedaan naar het voorkomen van wilde bijen in de Curfsgroeve en troffen zo'n 120 verschillende soorten aan. Een gigantisch aantal, onder andere te verklaren door de bijzondere warme omstandigheden van een mergelgroeve, want bijen zijn warmteliefhebbers. In totaal zitten we inmiddels zelfs op ruim 150 soorten, zo'n beetje de helft van het aantal soorten dat ooit in Nederland is gezien. Het bovenste deel van de groeve, waar dit wandelpad langs loopt, doorsnijdt een oude Maasafzetting van zand en grind. In die bodem nestelen juist weer andere bijensoorten dan in de mergelwanden van de groeve zelf. Verder staan er hier

◀ Paul Leenders [links] en Ivo Raemakers [rechts].

in de buurt ook nauwelijks kasten met honingbijen en blijft het voedsel dus beschikbaar voor de wilde bijen. Dat verklaart mede het hoge aantal bijensoorten."

Paul Leenders, die sinds zijn pensioen een jaar of drie geleden hier elke vrijdag te vinden is, mengt zich in het gesprek: "De wilde bijen nestelen in de wanden van deze zuidhelling, want hun nestplekken dienen vol in de zon te liggen. Als we niets doen, dan groeit hier alles in korte tijd dicht met bomen en struiken. In de groeve zelf lopen geiten, die houden de boel daar wel open. Hier in de steile helling langs het wandelpad zijn de wilde bijen groten-deels aangewezen op onze inzet."

BIJENNEUS

Ivo is al vanaf het allereerste uur in 2011 betrokken bij het beheer: "In het begin zijn we vooral bezig geweest om het dichtgroeien met een soort als ratelpopulier te voorkomen. Ratelpopulieren komen snel terug en die blijven dus elk jaar aandacht vragen. Dat geldt voor wilgen ook, maar die handhaven we op verschillende plekken. Net als braam. Nestplekken is natuurlijk belangrijk, maar zonder bloemen, geen bijen. De wilgenkatjes zijn in het vroege voorjaar voor bloembezoekende insecten een onmisbare voedselbron van stuifmeel en nectar. Dat geldt ook voor de bloemen van de in de zomer bloeiende braam. Diverse solitaire bijensoorten gebruiken de holle en met merg gevulde bramenstammen tevens als nestplek. Omdat bramen behoorlijk woekeren moeten ze wel in toom gehouden worden. We kijken verder dan onze bijenneus lang is. Brem laten we op delen staan, het zijn ideale broedplekken voor kleine zangvogels.

Echt maatwerk dus", vult Paul aan en gaat verder: "De laatste jaren zien we juist andere struikvormende soorten opkomen, lijsterbes, sleedoorn en meidoorn. Ook het aandeel vuilboom neemt toe. Allemaal soorten die met hun bloemen zorgen voor een goed en gevarieerd leefgebied en daarmee voor veel verschillende wilde bijensoorten. Dat zijn goede ontwikkelingen en daar doen we het voor."

NEMEN EN GEVEN

Ivo begon met dit vrijwilligerswerk om twee zeer bijzondere en voor Nederland unieke soorten, de eiken zandbij en de gele wespbij, te behouden. "De vrouwtjes maken hun nesten in konijnen- en muizenholen. Het zijn weliswaar solitaire bijen, maar ze gebruiken groeps-gewijs wel hetzelfde hol. Aanvankelijk ging dat goed, maar in de winter is het hol opnieuw in gebruik genomen en heeft een das of muis zich ongetwijfeld tegoed gedaan aan het stuifmeel en de bijenpoppen en daarmee een einde gemaakt aan deze unieke bijenpopulatie."

Het afgelopen jaar werd hier weer een nieuwe bijzondere wilde bij gezien, de witte rouwbij. Een soort die al een aantal jaren uit Nederland verdwenen was. De natuur neemt en geeft. Als de vrijwilligers hun werk stoppen, groeit alles dicht en verdwijnen de nestplekken. Een gebed zonder einde? Koen, Paul en Ivo gaan in ieder geval stug door: "Nuttig, maar ook heerlijk om buiten te zijn", concluderen Paul en Ivo. Wat zouden Het Limburgs Landschap en vooral de wilde bijen zijn zonder deze enthousiaste vrijwilligers?

TEKST EN FOTO: HENK HEIJLIGERS

Bekijk wat Paul Leenders en Ivo Raemakers nog meer te zeggen hebben op www.limburgs-land-schap.nl/kwartaalblad.

